

Umiranje srbskih ujetnikov.

SRBSKI UJETNIKI UMIRAJO NA TISOČE. — NEMCI IN AVSTRIJCI POSKUŠAJO IZTREBITI SRBSKO PLEME S KRUTOSTJO. — 40 TISOČ SO JIH POSLALI V TURCIJO. — FRANCOSKI PREISKOVALEC JE DOGNAL, DA JE UMRLO 52.951 SRBSKIH UJETNIKOV.

Washington, D. C., 7. decembra. — Srbski oficijelni časnikarski urad danes objavlja poročilo, katero je izdal nek francoski časnikar v Curihi in ki opisuje usodo srbskih ujetnikov. 40 tisoč starih mož, žen in otrok so Bolgari odpeljali iz Srbije v Turčijo. S srbskimi interniranci in vojnimi ujetniki postopajo s krutostjo, ki vzbuja grozo, tako v Nemčiji, kakor v Avstro-Ogrski in Bolgariji. Po teh poročilih je srbsko pleme zelo ogroženo vsled odredb, katere izvršujejo sovražniki proti njim.

"Ni mogoče doognati natančnega števila srbskih vojnih ujetnikov in deportiranih civilistov v sovražnih deželah. Po cenitvi, ki je bila razglašena v Frankfurter Zeitung 11. maja 1917", pravi poročilo, "je bilo koncem preteklega leta 155.000 srbskih vojnih ujetnikov, med katerimi je bilo 898 častnikov. To število je bilo razdeljeno kot sledi: 25.829 navadnih vojakov v Nemčiji, 96.363 mož in 700 častnikov v Avstro-Ogrski ter 31.942 mož in 187 častnikov v Bolgariji. K temu številu moramo pridjati še 5.607 ujetnikov črnogorske armade, ker so tudi srbske narodnosti. Od teh jih je 5564 mož in 31 častnikov v Avstro-Ogrski in 12 privatnikov v Bolgariji.

V začetku 1916 so 754 Srbov poslali v ujetniški tabor v Saltau na Hanoverskem. Bili so tako sestradani, da so se komaj vlačili okrog. Nek ujetnik, ki je znal govoriti nemško, je podal sledeče poročilo:

"Umiramo lakote. Tekom našega pota skozi Srbijo so kmetijske žene pogosto prihajale in nam prinašale kruha, sira in slanice. Toda madžarski vojaki, ki so tvorili našo eskorto, so vse obdržali za-se. V več avstrijskih mestih so nas sramotili. Ljudstvo je pljuvalo v naše obraze in vdarjali so nas s palicami preko glav. Na ta način je bilo okoli 30 mojih tovarišev nevarno ranjenih. Na Češkem smo bili skozi tri mesece zaposleni pri poljskem delu in pri gradnji železniških prog. Hrana je bila strašna: juha, od katere smo zboleli, malo krompirja in kos slabega kruha in v tako majhni količini, da je koncem šestih tednov umrlo za lakoto 32 mojih tovarišev. Bile so grozne kazni za one, ki niso storili, kar jim je bilo naloženo; pretepavanje, celica s samo enim kosom kruha v štirih dneh, ali pa sledeča kazen: Ujetnika so za noge obesili na drevo, v katerem položaju je ostal toliko časa, da se je videlo, da je nastopila smrt.

Kazni na kmetih so bili še bolj kratke. Vojak, ki je vzel sirov krompir in ga jedel, je bil vstreljen na cesti. To se je pogosto zgodilo. Poleg tega so 40 mojih tovarišev skupno odpeljali v Srbijo pod pretvezo, da pokažejo mesta, kjer so bili zakopani naši topovi. Od tedaj nismo o teh več slišali."

V jetniškem taboru v Koenigsbergu na Saškem je okoli 4000 Srbov. So že bolj kost in koža in oblečeni so v eunje. Bili so nastanjeni v polju sami za-se z žično ograjo in ločeni od ujetnikov drugih zaveznikov. Nikomur ni bilo dovoljeno občeati z njimi. Hrana, katero so jim dajali, je bila ostudna. "Kava", čista župa brez okusa in kos kruha. To je bilo vse. Spočetka so francoski in angleški ujetniki poskušali dajati jim kruh in sadje, tobak in spodnjo obleko. Toda poveljnik taborišča jim je preprečeval, še kaj dajati nesrečnim tovarišem. Pri vsem tem pa so jim zavezniški vojaki, ginjeni vsled njihove skrajne nesreče, ponoči skrivoma prinašali malo hrane. Vojaške oolasti so vsakega francoskega in angleškega "zločinca" obsodili na 14dnevno celico. S Srbi so celo slabše postopali kot z Rusi. Nemške straže so se z njimi pretepele in jih suvale s puškinimi kopiti. Za njih je bila odločena posebna kazen. Obložili so jih z vrečami, naponjenimi s peslom in so morali teči okoli barak, ali pa so morali sedeti in se zopet dvigniti, dokler se niso zgrudili pod težo. V tem taborišču jih je pomrlo več sto vsled lakote in omaganja.

V Avstro-Ogrski so razdeljeni srbski ujetniki na več taborišč v Braunau in Josefstadtu, v Aschach in Groegidu na Češkem, ter v Nauthausnu blizu Salzburga itd. Povsod isto trpljenje in iste grozovitosti kot v Nemčiji. Toda najbolj strašna usoda srbskih ujetnikov je bila v Nauthausenu. Izčrpani vsled napora, lakote in mraza so ujetniki vsak dan umirali. V maju 1917 jih je pomrlo več kot 7000.

1916 je pričel po srbskih taboriščih razsajati tifus. Namesto, da bi vojaške oblasti dale ujetnikom pomoč, so čali zapreti njihove barake in niso pred preteklem enega tedna poslali zdravnika, ki je odprl barake in dognal bolezni.

Toda do sedaj je že pomrlo 9000 srbskih ujetnikov. Taborišče je postalo veliko srbsko grobišče. Da bi se pa zločin prikril, so pokopali po sto trupelj v enem grobu. Nato se je zemlja poravnala, sezidali so ortodoksno kapelico ob strani in postavili napis:

Ruske zmešnjave.

Protimirovno gibanje v Rusiji dobiva moč. — Kerenski govori. — Kavkaška armada je nasprotna.

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Dec. 8, 1917, as required by the Act of October 6, 1917.

London, Anglija, 7. decembra. Medtem ko so, kakor se običajno poroča iz berlinskega vojnega urada, boljševiki privolili v desetdnevno premirje, se je pojavila v Rusiji močna in naraščajoča mirovna opozicija, kakor je razvidno iz poročil iz različnih virov. Ukrajinski časnikarski oficijelni urad, kakor pravi neko poročilo iz Zeneve, je izdal sledečo izjavo: "Niti ukrajinski parlament, niti vlada, ni pričela pogajanj za separatni mir s centralnimi državami, navzile nasprotnim nemškimi zahtevam."

Poročilo na Central News v Kodanju pravi:

"Rusko poslanstvo v danski prestolici je objavilo brzojavko, katero je prejelo od ruskega poslanstva v Teheranu v Perziji in ki pravi da je administracija in armadno poveljstvo v Kavkazu nasprotno boljševikom in da je prišla v Teheran posebno odposlanstvo, da se pogaja z ruskim in angleškim poslanstvom zaradi nadaljevanja vojne. Poročilo dodaja da Kavkazi ne bodo prenehali vojno proti Turkom, da pa potrebujejo finančno podporo."

Petrograjsko poročilo naznanja da je socialno-revolucionarni list "Djelo Naroda" objavil pismo prejšnjega ministrskega predsednika Kerenskoga, ki izjavlja sledeče:

"Ali ne vidite, da se Vaša prijaznost zlorablja in da Vas vara? Obljubili so Vam v treh dneh mir z Nemčijo. Kje je? Kje je svoboda, katero so Vam obljubili?"

To je nesramno, infamno. Golju-fi. Jaz sem, Kerenski, ki Vam to rečem. Skozi osem mesecev sem varoval svobodo naroda in prihodnjo srečo delavskih mas. Zdaj so prepričani, da je tedaj, ko sem bil jaz na krmilu, bila svoboda — in demokracija je v resnici obstajala."

Zaradi kontrabande.

Sodišče je postavilo večerj pod vaščino \$5000 Miss E. Rosenbaum, kateri so dokazali, da je vtihotapljal razne predmete. Miss Rosenbaum je ena izmed onih, ki so se rekli s "Titanica".

nami, katere so dobili v avstrijsko-ogrsko-srbski vojni, katero je izzvala Srbija?"

Tuberkuloza je zahtevala mnogo več žrtev kot vsaka druga bolezen med srbskimi ujetniki. Tudi slučaj blaznosti so pogosti. Po računih nekega avstrijskega zdravnika je v Križevcih na Hrvaškem zbranih več kot 3000 Srbov, vojnih ujetnikov in deportiranih oseb, ki so postale slaboumne.

Kar se tiče srbskih ujetnikov in deportiranih civilistov na Bolgarskem, ni njih natančno število znano družbi Rdečega križa. — Bolgarska se je odločno postavila izven poti človečanstva s tem, da so teptajo s svojimi nogami mednarodne principe in običaje ter ne dajo informacij, ki se tičejo ujetnikov in prepoveduje vsako dopisovanje med ujetniki in njihovimi družinami. Kar je znano za dejstvo, so Bolgari po zadnjem uporu proti bolgarski vladi v južni Srbiji odpejali kakih 40 tisoč starih mož, žen in otrok v Turčijo in Malo Azijo.

Kar se tiče deportiranih (interniranih) Srbov v Avstriji, ki štejejo več kot 30 tisoč, se nahajajo ravno v tako žalostnem stanu. V taboriščih lahko vidiš otroke od 10 do 16 let, katere oblasti zaničevalno imenujejo "komitadžiji" in ki nosijo na svojih čepicah in suknjičih sramotilne znake. Tudi v tem taborišču je umrljivost zelo velika. Ne sme se pa pozabiti, da so stanovanjci teh taborišč po večini uradniki, odvetniki, profesorji, skratka vodilni možje svoje domovine, skupaj z mnogimi ženami in otroci.

Vedeti moramo, da se je vse to dogajalo, ko so različne odbori, ki so bili ustanovljeni v Franciji in Švici, pošiljali pakete srbskim ujetnikom in so prišli na pristojno mesto, toda v resnici v nezadostni množini. Ker je bila švica strogo omejena, je prepovedala ves eksport od 1. septembra.

Zaradi tega je problem zelo resen. To je slučaj, da se reši, kar je mogoče rešiti od moškega naroda ene zavezniške države, ki je tekom te grozne vojne izgubila četrtino svojega prebivalstva. Kar je srbske armade na solunski fronti, kar je srbskih vojnih ujetnikov in deportiranih civilistov v sovražnih državah, predstavlja zadnji vir in edino upanje srbskega naroda."

Razdejanje v Halifaxu.

Vihar je povečal strahoto v Halifaxu. — Zameti ovirajo resila dela. — Smrti slučaji vsled mraza.

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Dec. 8, 1917, as required by the Act of October 6, 1917.

Halifax, Nova Scotia, 7. dec. — Nesrečni Halifax je danes obiskal divji vihar. Burja je bila tako silna, da so delavci morali prenehati z rešilnimi deli v razdejanem delu mesta. Domneva se, da so vsi, ki so bili ranjeni in pokopani pod razvalinami, umrli vsled mraza in lakote.

Okna in vrata skoro vsakega poslopja v mestu so razbita vsled eksplozivne, ki je opustošila okraj Rielmond ter razdejala pristaniške naprave.

Provizorične barikade in lesene ograje dajo le malo zavetja pred vremensko neizodno. Stanovanj, v kateri sneži, ni mogoče ogreti.

Mesto je bilo sinoči zopet v temi; le petrolejske svetilke so dajale po nekaterih krajih nekoliko svetlobe. Toda tudi ta luč je ugasnila, ako ni kdo na njo pazil, ki je pridravl vihar, ki je divjal čez žalostne razvaline.

Pobrali so po mestu vsaktero odelo za ranjence, vsled česar so zelo prizadeti tudi oni, ki niso bili ranjeni. Boje se, da bo vsled izpostavljanja mrazu v mestu nastala pljučnica.

V mestu je ostala samo ena brzojavna žica, ki se nevarno maje v viharju. Samo po tej žici je mogoče občeati z zunanjim svetom in bati se je, da se tudi ta pretrga. Brzojavna in telefonične družbe si na vsi mostovi prizadevajo, da bi postavili še več žic, pa je vsled vremena nemogoče.

Zaradi viharja je ovrzan tudi železniški promet, vsled česar proti mestu pomanjkanje. Za prvo potrebo je v mestu sicer še dovolj hrane, toda preteklo bo še nekaj časa, predno pride nov živež.

Današnji dan ni zmanjšal stranskega položaja, temveč ga je še povečal. Več sto trupel so že prepeljali v mrtvašnice in vedno jih spravljajo še več izpod razvalin.

Mleko.

Na konvenciji Federation of Jewish Farmers of America se bodo v prvi vrsti pečali, kako bi se odpomogli pomanjkanju mleka v New Yorku.

Zborovanje se bo začelo jutri zvečer.

Iz Avstro-Ogrske.

Avstro-ogrski minister Černin je izjavil, da pričakuje dvojna monarhijska početka miru z upanjem.

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Dec. 8, 1917, as required by the Act of October 6, 1917.

Amsterdam, Nizozemsko, 7. dec. V nekem poročilu, ki je dospelo semkaj z Dunaja, se glasi, da je izjavil v tork grof Černin, avstro-ogrski zunanji minister tekom dolgega pregleda glede vojnega položaja, pred komitejem za zunanje zadeve ogrske delegacije naslednje:

— Mi lahko pričakujemo zore miru z duhom zaupanja. Edina vlada, ki se je oprijela naše ideje, je bila provizorična ruska vlada. Naš cilj je skleniti mir potom katerega bi se ohranilo prostost neodvisnost in teritorialno integriteto Avstro-Ogrske nedotaknjeno. Mi se ne borimo za teritorialno razširjenje potom sile ter tudi ne za ekonomsko zatiranje.

Mi zahtevamo le uspešnih jamstev za prosti in neovirani bodoči razvoj.

Dogovori glede istočasnega in medsebojnega zmanjšanja ožrovanja ter prostosti morja obenem z uvedbo prisilnega razsodišča v zvezi s tozadevnimi jamstvi bi nam nudilo taka jamstva, da bi bili pripravljeni skleniti mir s svojimi sovražniki, splošen, pravičen in čisten mir, ki bi zavaroval teritorialno nedotakljivost monarhije ter nje bodočnost za prosti razvoj v političnem in ekonomskem smislu.

Mi se pripravljamo pričeti s pogajanj na tej podlagi z Rusijo. Ne more se reči, če se bodo tudi druge sovražniške države pridružile predlogu Rusije. Vsled tega ne morem izraziti se dalje glede mira, kot sem razpredelil svoje misli ravnokar.

Izjaviti moram nasprotno, da je nemogoče zame vezati se za vse bodoče čase glede naših nesebičnih vojnihi ciljev, ker se je javno priznalo, anekacijske želje onih sovražnikov, ki bi vstrajali pri nadaljevanju vojne.

Gojim upanje, da bomo dobili mir potom sporazuma. Drugače pa sem prepričan, da ga bomo dosegli s silo.

Grof Černin se je nato lotil pregleda vzrokov vojne, glede katerih je izjavil, da so bili v glavnem posledica zaključkov dveh balkanskih vojn pod patronažo zavezniških sil, ki so dovedle vse te elemente v nove silovite krče.

Rekl je nadalje, da je stala avstro-nemška zveza kot močan branik ter šla skozi preskušnjo zahvalo sedanji generaciji, ki se obenem se je nagloblje zahvalili sedanji generaciji, ki se ima zahvaliti monarhom in državnikom za to zvezo, katero so vstvarili.

Dal je izraza tudi upanju, da bo zveza z Bolgarsko in Turčijo vstrajala še naprej po vojni in da bodo vsi člani zveze želi bogate sadove iz nje.

Vojno poročilo.

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Dec. 8, 1917, as required by the Act of October 6, 1917.

London, Anglija, 7. decembra. Infanterijsko bojevanje na fronti pri Cambrai je bilo omejeno na paltolne spopade, v katerih smo zajeli nekaj ujetnikov. Sovražna artilerija je oživila svoje delovanje na obeh straneh Scarpe.

Tekom srede in četrta so naša pomorska letala vprizorila bombne napade na sledeče predmete:

Letališče pri Uytkerke, letališče v St. Denis-Westrem, letališče Engelm, pomoli v Brugge in več železniških prog.

Opaziti je bilo, da so bombe eksplodirale in je nastal požar. Vsa naša letala so se srečno vrnila.

Tekom običajnih patrolnih spopadov je bilo uničenih dvoje sovražnih letal. Nadajlna štiri pa so bilai zstreljena, da so bila popolnoma neporabna. Troje med njimi jih je bilo najbrže popolnoma uničenih.

Paris, Francija, 7. decembra. — V okrajn severno od Rheimsa so bili tri artilerijski topi.

Vojna napoved Avstriji.

PREDSEDNIK JE ODOBRIŁ AKCIJO KONGRESA. — ENO URO POTEM, KO JE BILA VOJNA NAPoved SPREJETA, JO JE PODPISAL. — SAMO EN NESOGLASUJOČI GLAS. — PROTI VOJNI NAPovedI JE GLASOVAL SOCIJALIST MEYER LONDON. — LA FOLETTE JE ŠEL IZ SENATA PRED GLASOVANJEM.

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on Dec. 8, 1917, as required by the Act of October 6, 1917.

Washington, D. C., 7. decembra. — Združene države so v vojni s cesarsko in kraljevo avstrijsko-ogrsko vlado.

Pozno danes popoldne je zbornica sprejela s 265. proti enem glasu vojno resolucijo. Opozicijselni glas je oddal socijalist Meyer London iz New Yorka.

Ko se je glasovalo, je bil senator La Follette odsoten od zbornice. Pozneje je zanikal, da bi se bil hotel ogniti ter je izjavil, da bi bil glasoval proti resoluciji, ako se ne bi bila izpremenila po njegovih nazorih.

Speaker Clark je podpisal resolucijo ob 4.12 danes popoldne in podpredsednik Marshall ob 4.32.

Ob 5.03 je podpisal resolucijo predsednik, katero je privedel v Belo hišo posebni sel. Ravno v tem trenutku je narod oficijelno nastopil vojno z Avstro-Ogrsko, poglavito zaveznico Nemčije.

Združene države so v vojni z vlado, ki ima nad en milijon zakonitih, pa neprostovoljnih podanikov te vlade v tej deželi. Ti Avstrijci, Madžari in Slovani so bežali v Združene države, da najdejo svobodo.

Senator Knor in senator Reed sta razpravljala o tej fazi vojne napovedi. Navajala sta, da je s stališča zakona več tisoč sovražnih tujcev v uniformi Združenih držav, toda so v resnici sovražni avstro-ogrski vladi.

Senator Reed je zahteval, da se sprejme postava, da postanejo taki vojaki polni državljani Zdr. držav.

Predsednik Wilson se bo pečal v svoji proklamaciji s to fazo vojne napovedi. Pričakuje se, da bo zahteval najprijaznejše postopanje z zakonitimi podaniki dvojne monarhije, katerih simpatije so s to (ameriški) vlado.

Prejšnji državni tajnik senator Knox, govorec o Avstriji, je rekel:

— Hotel sem predložiti stvar, na katero so me opozorili moji volilci. Vi vsi veste, da je v državi Pennsylvaniana na tisoče in na desetstisoče naroda, katerega veže državljanstvo do avstro-ogrške vlade.

Mislil, da ima predsednik moč, da določi ne samo pogoje stanovanja, temveč tudi pogoje posla. Zadevo smatram za končano vsled odredbe, katero je predsednik sam vpeljal. V soglasju s odobritvijo vojne napovedi proti Nemčiji je predsednik izdal proklamacijo, v kateri je natanko razložil svoje nazore glede nemških sovražnih tujcev nad 14 let svoje starosti.

Zato rečem, da je v državi Pennsylvaniana in drugod več tisoč nenaturaliziranih Avstrijcev in Ogrcev, ki so stopili v ameriško armado. Več sto teh se ni poslužilo svojega tujstva z namenom, da bi se ognili vojaščine: — **IZKRAJ IZGUB KAŽE TUDI IMENA SLOVANOV.**

Washington, D. C., 7. decembra. — To je vojna napoved Združenih držav Avstro-Ogrski, ki je postala prava verna današ popoldne ob 5.03:

KER je cesarska in kraljeva avstro-ogrška vlada naredila ponovna vojna dejanja proti vladi in narodu Združenih držav Amerike, zaradi tega sklene senat in poslanska zbornica Združenih držav Amerike, združena v kongresu, da se s tem razglasi, da obstaja vojno stanje med Združenimi državami Amerike in cesarsko in kraljevo avstrijsko-ogrsko vlado in da naj bo in je tudi pred sednik pooblaščen ter mu je naročeno, da se posluži vseh pomorskih in vojaških sil Združenih držav ter vseh vladnih virov, da vodi vojno proti cesarski in kraljevi avstrijsko-ogrski vladi, in da dovede vojno do uspešnega konca, dovoljuje kongres Združenih držav s tem vse vire dežele.

Champ Clark, Speaker (predsednik) posl. zbornice; Thomas R. Marshall, Podpredsednik Združenih držav.

Odobreno 7. decembra 1917.

Woodrow Wilson.

Vojaki, vojni ujetniki, sorodniki, prijatelji in znanci.

Poskrbujemo denarna izplačila v Franciji, na Angliji, v Rusiji in Italiji.

Kadar nam pošljete denar, priložite tudi dopisnico ali pismo, katero ste prejeli od tam, kjer se ima plačilo izvršiti; na ta način nam pomagajte sestaviti pravilni naslov.

TVRDKA FRANK SAKSER,

28 Cortlandt St., New York, N. Y.

Kakovost in količina hrane v vojaških taboriščih.

(From The Sun.)

True translation filed with the postmaster at New York, N. Y. on Dec. 8, 1917, as required by the Act of October 6, 1917.

Bila bi velika napaka, če bi se posvečalo sploh kako pozornost pestirnemu in zdravemu, da hrane v vojaških taboriščih. Ne glede na skrb, katero povzročajo nelojalne sumnje, je narod globoko zainteresiran pri problemu zakladanja ne le z dobro hrano, temveč tudi z gotovim in primernim komfortom.

Ljudje, ki so v stanu poznati racije, so popolnoma zadovoljni, da je hrana v splošnem dobro kuhana in zadostna. Prav imajo, ko izjavljajo, da sta priprosta hrana in življenje na prostem izboljšala zdravje častnikov in mož.

Ob istem času pa se lahko reče, da bi bil v slučaju, če bi ne bila hrana tako dobra kot je dejanski, učinek svežega zraka, telesnih vaj in zgodnjih ur zelo zdravilen.

Gotovih sklepov glede kakovosti racij se na ta način ne more delati. Le hrana, ki bi bila v resnici slaba in nezadostna, bi lahko učinkovala na zdravje ljudi in to bi bilo takoj očitno poročevalcem in slučajnim obiskovalcem v taboriščih.

Umrljivost ne označuje sama posebi kakšna je hrana vojakov. Seznan bolnikov pa bi posebno v slučajih notranjih bolezni pokazal, če je bila hrana pomanjkljiva glede kakovosti in raznoličnosti.

Tozadnjih številk se še ni objavilo, vendar pa je postalo jasno vsled izkušenj preteklih šestih mesecev, da je zelo malo bolezni pripisovati pomanjkanju gotove vrste hrane ter preobilici druge vrste hrane.

Poleg tega pa se lahko reče, da je nadzorovanje vojaške hrane vse pohlvalno vredno.

V Camp Devens, naprimer, so pokazali častniki veliko spretnost pri sestavi jedilnih listin ter je uveljavljeno pravilo, da mora biti en častnik ali pa seržant v obednici, kadar možje jedo. Posledica tega je, da so vojaki dobro rejeni in dobro postreženi.

Vendar niso vojaki v Camp Devens boljše hranjeni kot v drugih taboriščih.

V zadevi hrane je komaj dobro vrjeti vse, kar se reče. Gotovo število ljudi bo vedno godrnjalo.

Iz različnih vzrokov pa je previdno svariti pred neumnim optimizmom naslednje izjave, ki je izšla pred kratkim v nekem newyorškem listu:

— Ti ljudje so boljše hranjeni, boljše nastanjeni ter se boljše zunaj skrbi telesno — in to z vsakega gledišča — kot pa se je skrbelo doma.

Cela ta izjava je popolnoma nelogična.

Številni teh rekrutov so bili na nesrečo preveč revni, da bi plačevali za dobro hrano in dobro stanovanje. Ti so sedaj na boljšem v tem oziru, a sodeč po njih prejšnji situaciji ne dokazuje sedanje izboljšanje veliko.

Nekaj malo prepričevalnega je reči, da so vojaki boljše hranjeni, boljše nastanjeni in tako naprej kot pa so bili doma.

V zakopih, v taboriščih po zimi niso najbrž tako dobro nastanjeni, prav gotovo ne tako na gorkem.

Glede hrane pa ostane glavna točka, če bi je ne bilo treba študirati v ožjem stiku z razmerami, v katere bodo naše armade v Evropi prav gotovo prišle.

Najboljša pot za odločbo je videti v pregledu racij v luči triletno izkušnje z živilskim problemom v Evropi.

Racija redne armade je najbrž preveč enolična. — V splošnem so "hashi" (sekano meso s krompirjem in dodatki) in "stewi" prepogosti. Največji nedostatek armadnih racij pa se tiče transporta.

Racije so sestavljene iz živil, ki zavzemajo v njih naravnem stanju preveč prostora. Ta nedostatek se bo izkazal kot izvanredno siten, ko bo treba zalagati z živili veliko armado v Evropi.

Zajutrek, katerega se servira, je sestavljen sledeče:

Kuhano sadje, koruzni žganci, molasi in kava. I. tega zajutreka je težko dobiti telesu potrebni dušik ali nitrogen, razven če se zavzije veliko te hrane. Močnate hrane se ne sme nadomestiti z mesom, kajti znano je, da je preobilica mesa škodljiva, vendar pa bi se lahko dodalo nekaj mesa k zajutreku ter zmanjšalo količino močnatih jedi.

— Priznava je, — pravi neka visoka evropska avtoriteta, — da je mogoče številne slučaje motenja splošnega zdravja v obliki slabosti mišice, slabosti srca ter sličnih oblik slabosti pripisovati pri vojakih posledicam dijet, pomanjkljive glede svežega mesa in vitaminov, katerih ni v zadostni meri najti v posušenih jedilih ali hrani, ki zabava za kuhanje visoko temperaturo.

To mnenje, objavljeno pred kratkim v Milanu, je značilno, kajti po številnih razpravah se je skrhilo mesno racijo italijanskih čet. S tega stališča je zajutrek, obstoječ iz žgancev in sirupa, dasiravno dober pod gotovimi pogoji, komaj zadosten za vojake v aktivni službi.

Seveda je pri tem veliko odvisno od kuharja in peka. Če sta zmožna ter si izmislita raznoličnost, je armadna racija dobra za vsakega. Hrani pa vendar manjka onih stvari, ki predstavljajo raznoličnost samepsebi, — namreč dodatkov in sočivja kot špinata, redkvice in korenja, katere sočivja preprečujejo škrob.

Paradižinke se daje mogoče še prepogosto za večino ljudi.

Glede nove točke je pred kratkim razpravljal polkovnik Azan. V Franciji se bo našim vojakom gostoljubno ponudilo vino. Oni ga morajo odkloniti, a vino dobre kakovosti je gotovo uspešno sredstvo za dobavo gorkote in energije.

V sedanjem času se daje francoskim in italijanskim vojakom vsaki dan gotovo količino vina in sicer s popolnim odobrenjem vseh avtoritet.

Prav gotovo je žalostno, da morajo naši vojaki odkloniti, kar se jim gostoljubno ponudi, kajti če bi se izogibali žganih pijač, razven zelo smerno, bi disciplina in uspešnost gotovo ne trpeli.

Jeseni.

Zopet se oglašajo sape jesenske, zopet nas žalostno pozdravlja listja oropano drevje in zopet visi nad nami dolgočasno in pusta megla. Tužne duve z vimo zemljani, zelo tužne. A vkljub temu, kako bliskovito nam mineva čas. Kako kratka se nam zdi doba, odkar smo tihe domove naših blagopokojnikov potresali s cvetjem in solzami in glejte, zopet je tu njihov čestitljivi praznik in mi, kakor lani, romamo obloženi s petrim cvetjem k domovom, polnim svetega pokoja.

Pokopališče je danes, kakor druga leta, odeto s svečanim, rožnim prtom. Le eno razliko od lani opazimo naše oči na prvi hip; ne pregledno vrsto onvih, svežih grobov.

V misel mi hodi moj dobri, razredni učitelj, ki je imel navado, da nas je večkrat vprašal z glasom, polnim očetovske ljubezni: "Otroci, koliko ste napredovali od lani?"

In mi bratje, koliko smo napredovali od lani...? Naj li govorim o splošnem, svetovnem napredku? Ne, ne, ta po čista že davno in mesto njega se košati strasti, ki nas tlačijo tja doli, globoko pod stopinjo človeka. Pa — pustimo svet, danes je vseh mrtvih dan, torej oglejmo se po pokopališču.

Ako nikjer drugod, tu opazamo napredek, ob katerem nam ječi jedna duša in nam drhti ranjeno srce...

Slednji dan se množe grobovi vedno bolj se goste gomile, dom mrtvih napreduje, da se smili milemu Bogu. Bratje, koliko smo napredovali od lani...?

In danes, ko stojimo ob grobovih naših dragih, pohitejmo nam misli tja v daljino, na — prostrano polje, na polje, kjer orjejo naši največji junaki...

Nadčloveški so, njihovega levjega poguma, velika so dela njihove nezlomljive volje in kakor kraljica se lahko ponašajo z njimi, o domovina! A žal, tudi med njimi je grozno gospodarila kočena žena in v ogromno je število vojakov, ki so postali žrtev ledenega polja in njenih, zlobno se režočih čeljusti.

Kje so njihova zadnja bivališča?... Bog ve... Ne dosežajo jih naše oči, da bi jih pokopile s solzami, ne dosežajo jih roke, da bi jih okitile s cvetjem...

A vkljub temu s danes kakor vedno, vsem tem preminulim trpinom posvečene vse naše najsvetejšie misli, vsa naša vzvišena čustva, polna ljubezni, hvalečnosti in največjega spoštovanja.

Blagi pokojniki! Naj si je bila že vaša smrt naravna ali nasilna, naj se že nahajajo vaša zadnja bivališča doma ali na tujem, spavajte sladko pod zeleno rušo! Spavajte sladko, saj je prestano za vas vse brezmejno gorje sedanjega časa...

Davno je že temu, davno... Bil je vseh mrtvih dan kakor ponavadi, jaz pa sem ležala kot dva najstarejši otroci v postelji ter se borila s težko, vročinsko boleznijo. Tedaj pa je pristopila k meni moja pokojna, blaga mamica, privzdignila me kvišku in me obločila z blazinami. Sklenila mi je ahujkati ročici kakor k molitvi ter dejala nežno:

"Sedaj bomo začeli moliti rožni venec za mir in pokoj naših rajnih. Moli tudi ti z nami, seveda kolikor moreš. Nocoj bo namreč napriprotno vernikov zapustilo na tisoče duš trpeča visa ter se preselijo v nebo."

"Mamica, kje pa so vica?"

"Kje so vica — vidiš otrok moj, to se ne da kar takole povedati. Čakaj, kako naj ti razložim..."

Dobra ena mi ni znala dati pravega odgovora. Po kratkem premišljenju pravi:

"Kje so vica pravzaprav, ne vem natančno. A nekje se gotovo v njih se pokorijo duše za svoje slabosti in ko so očistene slednjega madeža, so sprejete v sveti raj, ki je visoko gori nad zvezdami."

Mamica je odšla v socidno sobo. Nato pa sem začela moliti družino vsa tri dele rožnega venca.

Jaz pa sem razmišljala o vseh, da mi je napolnjen trudni glavni klobuk na blazinah in oči so se mi

Nekaj iz Švice.

Švicarska republika je sestavljena iz naroda, ki govori tri jezike. Dve tretini prebivalstva govorita v navadnem življenju neki poseben dialekt nemškega pokolenja, ki je zelo sličen dialektu Alpačev. Kljub temu pa čitata in pišejo ti dve tretini moderno nemščino, ki predstavlja njih pismeni jezik. Nekako trideset odstotkov prebivalstva Švice govori francoski, ostanek pa italijanski.

V pričetku vojne je bilo francoski in italijanski govoreči prebivalstvo ter je ostalo do današnjega dne strogo pro-zavezniško. V onem delu Švice, kjer se govori nemščino, pa je bilo javno mnenje deljeno.

Kot močna večina pa je bila nemška Švica bolj nagrnjena na stran Nemčije in vsled tega se lahko reče, da je bil švicarski narod kot celota skoro pro-nemški.

Švicarski Nemci sicer niso želeli vse nadkriljujoče zmagae za Nemčijo niti v onem času, vendar pa so imele nanje velik vpliv nemške fraze glede postanka vojne. Skozi dolga leta so stali pod vplivom sile nemške uspešnosti, trgovske, industrijske in duševne. Vrednotili so v bajko ruske nevarnosti za centralno Evropo, katero bajko je

Nemčija na zelo premeten način širila ne le v Nemčiji, temveč tudi v vseh onih koncih sveta, kjer se čita nemško čtivo. Švicarski Nemci so imeli tudi konvencionalno, a seveda popolnoma napačno idejo glede degeneracije Francije.

Zelo veliko število naivnih ljudi v različnih delih sveta je imelo neko naravno zaupanje v vse, ki so govorili nemščino ter neko naravno, instinktivno pomanjkanje zaupanja do vseh, ki so govorili francoski. Taki ljudje so smatrali Nemčijo za naravno, zemljepisno žrtev Velike Britanije, Panslavizma in še par drugih momentov.

Vsled tega je tudi večina navadnih ljudi v nemški Švici enostavno sprejela za svojo misel, da je Nemčija žrtev vseh teh okoliščin, da se mora žrtev boriti proti svojememu sovražniku in da je bilo vsled tega celo kršenje belgijske nevtralnosti, dasiravno je to kršenje pomenu tudi za Švico veliko presečenje, nujna potreba za Nemčijo.

Tako si moremo razlagati pro-nemsko razpoloženje v nemško-centralno Evropo, katero bajko je

Testament.

Povest. — Spisal Janko Keršnik.

Hitel je k oknu in videl, da valjata dva svata pijanega Klandra po tleh.

"Se je-li vsak hudič zarotil danes?" ja zaklet na glas in hitel doli, za njim pa sodnik.

"Kaj pa imate?" je kričal z dolaj.

Večina svatov je že sedela na vozovih.

"Ta cigan zabavlja in hodi tu med nami, kakor bi bil tvoj brat!" je vzklil eden Topolščaku v uho.

"V hlev ga vleci! Tam naj prepi svojo pijanost, ta capa!" je velel ženin hlapcu.

"Oho! Tako pa ne boš govoril, Miklavž!" zakriči Klander ter hoče še nekaj pristaviti; ali krepki in brezobzirni hlapec ga prime za vrat in potegne v hlev.

Toda Topolščakova usoda se je morala danes izpolniti.

Komaj je zaopustil eden napolnjenih svatov hlevne duri za mesetarjem in so moške na prvih vozovih jeli klicati po ženini, naj vendar prisede, in je ta vzel v veži olepteni klobuk iz rok seštre Urše — ter v tem se gospodinja sodnika šepotaje poprosil, naj molči o tem, kar sta prej govorila, — kar se čuje od druge gorjenje strani česte glasen klic prihajajočega človeka.

"Stojte, stojte, oče, stojte!" "To je Gotard!" je dejal stari Brnot, ki je bil že malo nejevoljen zaradi dolgega obotavljanja.

"To je Gotard, Gotard!" je Nemčija na zelo premeten način širila ne le v Nemčiji, temveč tudi v vseh onih koncih sveta, kjer se čita nemško čtivo. Švicarski Nemci so imeli tudi konvencionalno, a seveda popolnoma napačno idejo glede degeneracije Francije.

Zelo veliko število naivnih ljudi v različnih delih sveta je imelo neko naravno zaupanje v vse, ki so govorili nemščino ter neko naravno, instinktivno pomanjkanje zaupanja do vseh, ki so govorili francoski. Taki ljudje so smatrali Nemčijo za naravno, zemljepisno žrtev Velike Britanije, Panslavizma in še par drugih momentov.

Vsled tega je tudi večina navadnih ljudi v nemški Švici enostavno sprejela za svojo misel, da je Nemčija žrtev vseh teh okoliščin, da se mora žrtev boriti proti svojememu sovražniku in da je bilo vsled tega celo kršenje belgijske nevtralnosti, dasiravno je to kršenje pomenu tudi za Švico veliko presečenje, nujna potreba za Nemčijo.

Tako si moremo razlagati pro-nemsko razpoloženje v nemško-centralno Evropo, katero bajko je

vzklilni nevesta in bila je v tretjku z voza na cesti ter hitela onemu naproti.

"Kaj pa je, kaj pa je!" so povpraševali ljudje križem.

Gotard je bil že tu, — upehan, razburjen, prašen in poten, in ko je šepal do očetovega voza, je hitel zganjen papir v desnici.

"Stojte, oče!" je sopihl hri-pavo. "Ne dajte Metke stricu — ne dajte je!"

"Oj, Gotard, kako si?" je vzklilni mati.

Gosta gruča se je zagostila okolo njih. Topolščak je stal poleg bled kakor nikdar in oči so se mu zarile; sodnik pa je rinil skozi druge svate.

"Tu je pismo, oče, tu je pismo!" je kričal zopet Gotard razburjeno. "To kaže, kakaj snubi stric Metko — zaradi denarja — samo zaradi denarja, — in ta denar lahko pri nas ostane, pri vas, oče, če ga hočete, jaz ga nočem, jaz hočem samo Metko — denar naj ima, kdor ga hoče!"

Svatom je pijanost minila in stari Brnot je osupel gledal sina ter majal glavo.

Topolščak je stal kakor okamenel, niti besedice ni spravil iz suhega grla.

"Kaži, kaj imaš tam!" je velel prvi in jako osorno sodnik. Nekov notranji čut mu je dejal, da se tu vrši kaj posebnega.

"I, tu, tu je pravi testament, gospod Topolščak!" je vzklilni nehoti naglas, ko je bil vrzel prvi pogled v pisanje, izročeno mu po Gotardu. "Kje si dobil to, Gotard?"

"Omahnetov Tomaž mi je dal to pismo in rekel je, da ima še drugo, prav tako! A potem se je pobil!"

"In isto drugo imate vi, Topolščak!" Pri tem ga sodnik ni več nazival s pridevkom "gospod". — "Kako ste isto prejeli?"

Miklavžu se je vrtelo v glavi; krčevito se je prijel bližnjega svata, ali govoriti ni mogel.

"Vrag ti pasji! Ti me boš zapiral v hlev, čakaj, jaz ti posvetim!" tako se oglasi v ozadju hripavi krič pijanega Klandra, ki se je gugal, otrešuje se hlapec, skozi hlevna vrata. "Gospod sodnik, gospod sodnik, ta je velel Tomaža pobiti, ta ošabni Miklavž! Kaj meni zato, če me obsedijo, saj bodo tudi tebe, duša pasja!"

Vitsek teh besed je bil nepopisen! Svatje so poskakali raz vozove ter obstopili Topolščaka in mešetarja, katerega je pijanost akor očitno minjevala. Sodnik pa je bil takoj samo — sodnik in

uradnik. Ukazal je oba, Topolščaka in Klandra, zvezati ter pol ure pozneje sta se vozila ženin in njegov nepovabljeni svat v spremstvu birčev, ki so prej pri preiskavanju Omahnetovega Tomaža sodniku prisostvovali, mimo šent-ozboltke cerkve proti Brdu v zapor — namesto v svatovanje.

Za njima se je peljal sodnik z zdravnikom in pisarjem. "Škoda, škoda za tega moža!" je zini enkrat. "Kake dobre rake je imel! Pa — uradno, to je prvo!"

Ali svatovanje so pri Brnotovih vendar le imeli.

Leto pozneje sta se poročila — Gotard in Metka, sodaj bogata nevesta.

Omahnetov Tomaž je počasi okrevljal, a potem se mnogo let pe-toval in varoval na Brnotovini vnuke in vnukinje svoje hčere.

Topolščak in Klander sta prebila svoje kazni; drugi svoje prostosti ni dolgo prenašal; prvega pa sem še jaz poznal in ga videl enkrat, ko se je peljal na zadnji konec samskega voza sede po cesti mimo mene — star, umazan in raztrgan. In prav taka babja je šla mimo in godrnjaje dejala:

"Včasih se je v kočiji vozil — sedaj pa na sori sedi!"

Njegov sin se je poduhovnil iz-ven naše dežele, a umrl mladolet. Njegov dom pa je danes takov, kakor sem ga opisal početkom te

povesti. Dve lipi stojita na dvoru ob cesti, za njima pa skoro razvalini podobno poslopje z razdrpanim ostrežjem in razbitimi okni; na dvoru raste gosta, temno-zelena trava, mimo pa teče gladka bela cesta, in kdor prihaja tedi, nihče ne zna, kako živo je bilo nekdaj tukaj in da je tudi človeška strast zapustila v tem razpadu svoj sled.

(Konec.)

Nova naredba.

Odbor National Retail Dry Goods Ass. je predlagala, naj u-gane prodajalci vse luči v svojih izložbah, ko zapro trgovine. S tem hoče odbor prirediti premog in druga kuriva.

Poroka.

Dne 25. oktobra se je poročil v Sarajevu arhitektni asistent pri deželni vladi, gospod Jaro Dolenc, sin spoštovane narodne družine Dolencev na Proseku z gospo Jelko Anderhij.

Rad bi našel svojega brata JANEZA FAJDIGA, doma iz Zaloge pri Postojni. V Ameriki se nahaja že kakih 15 let. Jaz se nahajam v francoskem ujetništvu. Naj se mi oglasi na naslov: Alois Fajdiga, Depot des Prisonniers de Guerre, No 6302, S. Comp., de Caen (Calvados) Farneant, France.

(8-11-12)

Slovensko Amerikanski

KOLENDAR

ZA LETO 1918

Razen koledarskega dela ima še sledečo vsebino:

Pesem.

Važen zgodovinski dokument.

Popoln pregled svetovne vojne.

Praznik v Petelinji vasi.

Prag.

Problem Alsacije-Lotarinške.

Ukradeno pismo.

Red.

Veliki dobitak.

Razno o otrocih.

Odkrivilja francoskega žurnalista.

Venizelos.

O postanku koledarja.

Nemški napadi s plinom.

Živali in aeroplani.

Ruska revolucija.

Program ruske socijalistične stranke.

Aforizmi.

Normalni potek ruske revolucije.

Rusija.

Nemški cilji in Rusija.

Padec rodbine Romanovcev.

Prednost brzojava.

Pesem jetnikov.

Kozaki in njih vojaka.

Litvinski kmetje.

Nevidna poslanica.

Buchara.

Čudne pogrebne določbe.

Album.

Krščanska svatba pri Kafrih.

Večni koledar.

Petelinji boji.

Nekaj za gospodinje.

Sala.

Oglasi.

Stane 35c.

Koledar krasi nad trideset slik, izmed katerih jih je skora polovica s soške fronte.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

82 CORTLANDT STREET,

NEW YORK CITY, N. Y.

SLOVENSKO

podp. društvo svete Barbare

ZA KREDINJENE DRŽAVE SEVERNE AMERIKE

Sedež: FOREST CITY, PA.

Incorporirano dne 21. januarja 1902 v državi Pensilvaniji.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: F. S. TAUCHER, 674 Albany Ave., Rock Springs, Wyo.
 Podpredsednik: JAKOB DOLENC, box 181, Broughton, Pa.
 Tajnik: FRANK PAVLOVIČ, box 647 Forest City, Pa.
 Pomoćni tajnik: AVUGST GOSTIŠA, box 310, Forest City, Pa.
 Blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5906 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Pomoćni blagajnik in zbiratelj: ANT. HOČEVAR, RFD. No. 2 box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadz. odbora: JOSIP PETERNEL, box 95, Willock, Pa.
 1. nadzornik: JERNEJ HAFNER, box 65, Burdine, Pa.
 2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 E. 13th St., Cleveland, Ohio.

POBODNI ODBOR:

Predsednik pob. odbora: MARTIN OBREŽAN, box 72, E. Mineral, Kans.
 1. pobodnik: FRANC TEROPČIČ, R. F. D. No. 3, box 146, Fort Smith, Ark.
 2. pobodnik: JOSIP GOLOB, 1916 So. 14th St., Springfield, Ill.

VERHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRANEK, 843 E. Ohio St. Pittsburgh, Pa.

Uradno glasilo: "GLAS NARODA", 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Cenjena društva, osemna stih uradniki so naprosili poljuditi vse do glave direktno na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pa pošilja edino potom poštnih, ekspresnih ali bančnih denarnih nakaznic, nika kor pa ne potom privatnih čekov, na naslov: Frank Pavlovič, Farmers & Miners National Bank, Forest City, Pa.

V slučaju, da ojažijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika, baje pomanjkljivosti, naj to nenudoma naznanijo uradu glavn. tajnika, da samore napako popraviti.

IZ GLAVNEGA URADA S. P. DR. SV. BARBARE.

Meseca januarja se vrši celoletno pregledovanje knjig in seja gl. odbora, zatoj prosim postajne tajnike, da pošljejo assement in druge listine prejšnjega leta, da pripravim vse potrebno za revizijo. Po pravilih društva Sv. Barbare se volijo postajni odborniki v mesecu decembru za leto 1918. V to svrhu sem razposlal na vse postajne tajnike posebne listine, na katerih natančno označite imena in naslove novoizvoljenih odbornikov. Ne pozabite tudi poročati na glavni urad, kdaj se vrše postajne redne mesečne seje.

Razposlal sem tudi tiskovino, katero uporabite kot imenik članov vaše postaje. Ta imenik izpolnite natančno, kakor predpisuje poslana tiskovina, tr ga pravilno sestavljenega vrnite v najkrajšem času.

Pri nekaterih postajah je vsak mesec zaporedoma veliko članov suspendiranih zaradi nerednega plačevanja mesečnega assementa. Po sedanjih delavskih razmerah, ki niso tako slabe, bi moral vsak član toliko paziti, da bi plačal assement po pravilih. Nerednega plačevanja assementa je največkrat kriva brezbržnost člana samega. Da pa bodo prizadeti na jasnem, kaj suspendacija pomeni za nje, ako se za časa suspendacije ponesrečijo ali zbolijo, datiram točko iz pravil stran 39, člen 19, točka 2, se glasi:

Suspendirani člani oziroma članica ni deležni bolniške podpore prvi mesec pač pa je opravičen do smrtnine; po preteku enega meseca pa suspendaciji izgubi član(ica) pravico do bolniške podpore in do smrtnine.

Glavni odbor se strogo ravna po ti točki in je še vsakemu odklonil bolniško podporo za bolezen, zak atero je zbolel za časa suspendacije.

Glasovnice, katere so na splošnem glasovanju za bodočo združeno organizacijo za posamezne člane in članice S. P. Dr. Sv. Barbare in S. D. P. Z. blagovolite vse odgovorne glasovnice poslati na glavni urad Zveze na naslov: Blaž Novak, 20 Main St., Conemaugh, Pa. in ne na moj naslov.

Glasom poročila glavnega tajnika S. D. P. Z. je članstvo S. D. P. Z. oddalo 932 glasov za mesto Johnstown, Pa. kot bodoči sedež združene organizacije in 769 glasov za mesto Pittsburgh, Pa.

Pri S. D. P. Dr. Sv. Barbare je oddanih 1084 glasov v prid Johnstowna, Pa., proti 1038 v prid Pittsburgha, Pa.

Skupnih glasov je oddanih 2016 za Johnstown, Pa. in 1807 za Pittsburgh, Pa.

Mesto Johnstown, Pa. je toraj z 209 glasovi večine določeno kot bodoči sedež glavnega urada združene organizacije.

Z bratskim pozdravom

Franc Pavlovič, tajnik.

Beneški Slovenci.

Jezikovna meja beneških Slovencev se začneja na južni strani Ibane in gre proti gori Subit, potem ob voznici do Stare gore čez Prešernski hrib do izliva Arbeča v Nadižo, od nadiškega mosta čez Volovjak na Mladarska, nad Kanaličem proti Sv. Lovrenču, na Piket, pod vasi Vile in Podklap proti Poljani do Porčinja, tam se obrne na Čelo okoli občine Malma in vasi Gorenja-Črneja na Čaban, Cukon in Plajul, v doino Karnahito do Tera nad Menotom, daje proti zahodu nad Šumajami, med Čerzerjo in Gorjani čez Čampon k Čmorju, navzgor pod seli Ovše, Podkras, Bratini, ob občinski meji bradskohuminski do Čamponovega pogorja do Kadina.

Tu začne rezijanska meja.

V šempetrskem okraju so ugotovili ob ljudskem štetju slovenskih družin 2.700, v tarčentskem 1.044, v čedadskem 1.108, v huminskem 115, v možniškem 1083.

To je dalo prebivalstva okoli 35.000. V resnici jih je več, okoli 40.000 gotovo.

Vsak kraj se deli na občine, katere vodi občinski svet pod predsedstvom župana (sindaco) in s pomočjo mirovnega sodnika (giudice conciliatore).

Občinski svet upravlja občinsko premoženje, skrbi za blagostanje občine, župan poroča kraljevski oblasti.

Kadar je občina prisiljena, si najame uradno usposobljenega tajnika, ki uraduje izključno italijansko.

Da so se izgubljali beneški Slovenci zadnje čase, je po sodbi beneškega Slovenca dr. Trjanka med prvimi vzrok ta, da premalo občejuje z avstrijskimi Slovenci, nasprotno pa so v vedni dotiki stujim življenjem, brez katerega ne morejo živeti.

Zdravilo zoper kašelj.

Kedar potrebujete zdravilo zoper kašelj, tedaj potrebujete dobroga. Nikoli se ne boste zmotili, če zahtevate dobro preiskano in učinkovito zdravilo, znano kot

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za pljuča). Ne rečite samo: "Želim nekaj za moj kašelj." Navadite se zahtevati zdravilo po njegovem polnem imenu, da se izognete nadomestitvam. Zadnjih 37 let je Severov Balsam za pljuča uspešno zdravil kašelj in prehlade in take bolezni, katerih prvi pojavi so kašelj, kot na pr. kašelj pri influenci, vnetju sapnika, oslovskem kašlju, hripavosti in vnetju grla. Isti je izvrsten za odrasle in otroke.

Cena 25 in 50 centov. — V lekarnah vsepovsod.

Severa's Cold and Grip Tablets

Severova družinska zdravila so napredni v lekarnah vsepovsod. Zahtevajte "Severova" po njihovem polnem imenu. Če jih ne morete dobiti v domači lekarni, naročite jih karavnost od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

Čedad, Videm, Tarčent in drugi laški trgi so vedno polni Slovencev in to radi kupčije in drugih raznovrstnih poslov in potreb.

Vsa beneška Slovenija gravitira na italijansko stran vode tečejo v Italijo, ceste vodijo med Lahe, javne koristi vežejo na Italijo, občejanje z ostalimi Slovenci je od rok.

Italijanska vlada si je zadnja desetletja nadela nalogo, da poitalijanči vse beneške Slovence. Šola je — italijanska.

Kdor hoče študirati srednje in visoke šole, gre v Čedad ali Videm že v ljudsko šolo in ko skonča ter nastopi kako službo ali postane advokat, če ne v svojem sreju, katerega rodu je, drugače pa je — Italijan.

V cerkvah se drži slovenščina, kjer je jezikovna sila v ljudstvu še močna, drugodi je kratkomalo odpravljajo italijanski duhovniki.

Advokat Podreka je predlagal v svoji "Slavia Italiana", da bi morala politična prevdarnost privedi Italijo do tega, da si ohrani Slovence, katere bi lahko porabljal kot ogleduhe proti Avstriji.

V cerkvi je vendar še najbolj doma beneški Slovenec. Duhovnik se obrne sredi maše ljudstvu, vzame misal v roke, prav kakor drugod po Slovenskem pred Trubarjevim časom, in tolmači ljudstvu evangelij.

Sicer opravlja duhovnik opravlja prav po domače, sedi pred oltarjem na stolici iz navadne slame spleteni, ljudstvo pa sedi ali čepi na golih tleh in prepeva svete pesmi.

Beneški Slovenec je čvrst korenjak in beneški slovenski vojak krepki, lepi fantje. Neizmerno ljubijo beneški Slovenci svojo pest zemljo, katero nazivljajo: — ognjišče, dom, domovina, očetnjava in naša dežela.

Ta ljubezen do "svoje dežele" pa ima svoje globoko zgodovinsko ukoreninjenje vzroke.

Že beneška republika je bila poverila obrambo svoje severovzhodne meje Slovincem. Republika je bila pustila in je celo potrdila Slovincem stare privilegije v javnem življenju in v cerkvi. Prav nič se ni vtkala v njihovo notranje razmere in dala jim je še nove vsled česar so bili prosti tudi mnogih davkov.

Beneški Slovinci se je čutil pravega gospodarja na svoji zemlji, kaj čudo potem, ako so beneški Slovenci varovali državne meje v občo zadovoljnost republike.

— 000 —

Nadepoln.

Jaroslav Podgolovski je bil eden tistih, ki o njih pravijo, da so nadepolni mladeniči. Tega pa on san do svojega osemnajstega leta ni vedel, in tudi drugi ne.

Ko je bil sedva ne po svoji zašluzi dospel do tistih let, ki jim Nemec daje karakteristično ime "Flegeljahre", je propadel njihovi bridki usodi, katere se nas je še malo "izobraženih" bormih zemljanov rešilo: jel je pesmariti.

In ko je bil ugoden utripajočega sreca prvi svoj "opus" tiskan, je dvignil svoje poetično obličje za celo ped višje, hodil trdo, kakor bi bil kol požrl — drugi so dejali, da to zaradi utrudljive jeze na Pegazu, — govoril malo in to v nekakem sentimentalnem glasu — zakaj stalo je črno na belem v "Novicah", da je on — namreč Jaroslav Podgolovski — nadepoln mladenič.

Pravo njegovo ime je bilo sicer pohleven Miha Maček, a zaradi skromnosti in mrazke glasu tega priimka si je izvolil gori navedeno — rojstveno hišo njegova je bila pod Golovcem, — skrbel je pa sam za to, da so ljudje, briga joči se za razvitek našega slovenstva, znali, kdo se skriva za ono odojo.

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Jaroslav je stal na lestvi do prava v pesništvo — sedva o prv na prvem klinu, — a ka, to de — s klina klin se urno pride, in marsikdo, ki stoji že na vrhu, ne ve, kako je tja dospel.

Iz hvalečnosti do prvih spoznavalec svojih zmognosti se je naš juna krvnal dolgo časa po pravilih Prekernovega pisarja; a lepega pomladnega dne, ko je utripala v radosti vsa narava, je obsenčil tudi njega nekakov "liberalen" duh v idealnem obrazu boga Amorja — in nadepolnost Jaroslava Podgolovskega je visela na lasu in še ta... pa povemo raj, kako se je vse to vršilo.

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mnogokrat mu je trla bolst sree, da mu ni dano uživati poezije in prijetnosti življenja na kmetih. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tedaj še osmošollec — se odpru vrata in pismonoša mu poda list, katerega prebri Jaroslav vesolja kvišku posekoči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo stricu Matiji prav prijetno, ako hoče stricnik Miha — ali kakor mu ta pravimo Jaroslav, —

in katerim se že dvajset let vide a nista, prihodnje velikonočno nočitnice na stricnem posestvu prebiti.

To posestvo pa je bilo v lepem kraju na Dolenjskem — in vino, radi, tički, zlato solnce, "bleda" una, šumljanje vod — vse, o se se je medlo po Jaroslavovih nožganih. Jel je strica Matijo ot Meena slovenskega slovstva islati — zakaj koliko pesmi se o dalo "skovati" v krasni naravi!

Teden pozneje, na evetno soboto, že vidimo našega junaka peš otujočega na Dolenjskem kolo: glavne eeste na stranski kolo: rozi, po katerem je vele kašipot vroti vasi — bivališču dobrotnega strica Matije.

Bilo je že pozno na popoldne in ahajajoče solnce, ki je zlatilo kljzje vinske gorice, je navdušalo Jaroslava tako, da je sedel traj pota na leseno ograjo in v voji vedno ga spremljajoči pesniški dnevnik zapisal začetno vrsto bodoče pesmi:

"Oj, ti zlato solnce!"

A ker rime ni mogel najti, je preložil navdušenje in nadaljeval: — in četrt ure pozneje ga najdemo že na stricnem domu.

"Bog te sprejmi, ljubi Miha!" pozdravljala stric, prileten med prijaznega obraza, svojega stricnika, "Kako si zrastle! Pa kaj vraga si ako kuštrav", nadaljuje, smeje se.

Revež Miha ne ve odgovora, zakaj dolge lase je nosil le zaradi "poezije", in ker je čul, da je ta- ca noša poetu neobhodno potrebna.

Da bi torej strica odpravil od akih nerodnih vprašanj, se zavzval prav iskreno za prijazno porabil ter povprašuje po teti in sestrični, na katero se le spominja, da sta se bila pred dvajsetimi leti v Ljubljani radi hrušk kregala.

"Obe sta v vinogradu pri de- aveih; prav veselili sta se čuvši, la nas boš obiskal. Posebno Fran- cica te že željno pričakuje. — Se- laj se malo počij; tu imaš sobo pripravljeno — le odloži. Jaz mo- cam še malo v hlev, ker imam no- vega hlapca in ta je še precej oko- ren."

Tako rekoč stric odide in pusti Jaroslava v prazni sobi, njemu odločeni.

"Franca me željno pričakuje", je dejal: "dekle mora odraslo biti", tako sklepa po sobi gor in dol stopaje naš poet in nekakov čuden čut se ga polasti, kakor — da se trivialne primere poslušaj — mačke, ko hodi okoli vrole kaše.

Zdrami ga dekliski glas z dvo- rišča:

"Oče, ali je Miha že tukaj?" "Je, je, v sobi počiva; le gor pojdi, Franca, povpraševal je že po tebi."

In dekle skoči po stopnicah ter odpira vrata v Jaroslavovo sobo.

"Dobro večer, gospodična Fran- cica!" se oglasi plašno naš junak.

"O, kaj me hočeš vikati?" se smeje, mu roko dajaje deklica, kakih sedemnajst let stara, rdeče- lična in lepo rastla kakor jelka.

"Pa še gospodična! Saj nisem iz mesta! To je lepo, da si nas ob- iskal; saj je v Ljubljani mnogo prijateljev, nego pri nas, in ven- dar si prišel."

"Oh, Franca, to ni res, tako le- po ni pri nas. Tu imate tičke, ki vam pojo ves dan, po gozdu vrši veter take skrivnostno skozi zelene, košate vrhove, in po dolini šum- lja bistri potok, — to je krasno, to je navduševalno!"

"No, veš kaj, — vetra celo ni- mam reda; potok pa za drugega nima nič prijetnega nego za otro- ke, ki lovijo ribe in rake po njem. Ne vem, odkod jenišješ vso kra- soto", odgovarja, ustna zatego- vaje Franca.

Jaroslav zopet ni vedel, kaj bi dejal, a teta, ki sedaj pristopi, ga reši iz osnjenosti, v katero ga je bil spravil dekletov odgovor.

Vsi trije gredo dol, kjer se jim še stric pridruži, ter sedejo v lo- po na vrtu, razgovarjaje se o na- vladnih stvareh.

Malo pozneje pride še nekdo, ki ga vsi domači prav prijazno sprejmo; bil je sin bližnjega sose- da, bogatega posestnika in stare- ga prijatelja stricnevo udobine. Klicali so ga Pavel, in ker je bil nekaj študiral in se tudi malo po gosposko nosil, so priitali imenu tudi besedo "gospod".

Ta gospod Pavel našemu Jaros- lavu ni bil nič prav povšeči. Ka- ker je poznal iz razgovora s njim, je bil skoraj tisto poltar in pome- ten čač, — a Jaroslav je poče- klal na njem čisto pravično tožilo,

ki bi jo moral po njegovih mislih vsak količjak izobražen človek imeti.

Tudi se mu ni dopadalo, da se je Pavel proti Franci tako podo- mače obnašal.

Ko je prišel Jaroslav po večerji v svojo sobo k počitku, dolgo ni mogel zaspati. Franca, Pavel, te- ta, stric, gozdovi, poezija, to je bila sadra in še v sanjah je go- voril melanholično: "Oh, ti zlato solnce", pa rime tudi sedaj ni našel.

Drugega dne — pa kaj bomo mučili potrpežljivega bralca s po- pisom, kako je hodil Jaroslav pes- marit "tja v tenni gozd", "k šumljajočemu studencu", "pod vršne vrhove" in v enako praz- nične kraje, — povajmo raj, da je bil, prej ko je solnce zašlo tri- krat za daljno vinko pogorje, strašno — zaljubljen v svojo se- strično Franco.

In akuravno se je bil do tega trenutka strogo ogibal vseh "ero- tičnih" poezij, je vendar propa- del sedaj nenili usodi — ter za- pustil "očaka Triglava" in "de- ročo mater Save", pustil speče Slovence in razne svetnike božje, ki jih je opeval. Sedaj mu je le Franca polnila sree, in ker mu to ime ni bilo dosti mehko za mlo- glasne kantate, ga je spremenil v "Franja".

"Oh, Franja!" je zdihoval: "ch, Franja, ljubim te!" je pi- sal v svoj dnevnik.

Koderkoli je srečeval deklico, za katero sta mu bila sree in pes- niška žila, povsod in vedno je na- peljeval pogovor na "krasoto živ- ljenja" in njega slast v poeziji.

Pa kako bridko ga je prešinilo, ko ga je deklica, praktično odgo- vorno an brez razuma za njegovo posiljeno sentimentalnost, ki je bila že tako ozko prirastla k nje- govji naturi, — smeje se odvrača- valo od neslanih sanjarij s kako "naivno" opazko. Revež, ki ni ve- del, da se za naivnostjo skriva razum, in da ga Franca, dobro poznavajoča njegovo bolezen, od- vrača le iz bojazni, da ne bi kdaj pograbil priložnost in odkril svo- je želje ter hrepenenje.

Pa naposled je Jaroslav vendar sklenil tej reči do tai priti. Opazil je, da hodi njegova Franja sko- ro sleherni popoldan, kadar se je bil stric ulegel k navadnemu po- poldanskemu počitku in je imela mati doma z deklarirano mnogo opravila, čez vrt na gosto z dreveim obrastli holm, kjer je pod staro bujko stala lesna klop, — prav prijeten kraj sredi veselo pomla- di, ki je krog in krog vabila mla- do zelenje iz ogrebit tal. Jaros- lav ni vedel, kaj počenja Franja tukaj, pa sklenil je, jo danes pri- čakovati ter ji razodeti svoje bo- lesti; zmaje je bil fant skoro go- tovo, saj je bilo dekle vedno tako prijazno proti njemu.

Že pol ure je sedel Jaroslav go- ri pod bukvu v razne misli vtop- ljen ter se pripravljaj za prizor, v katerem je hotel on glavno ulo- go igrati: — kako lepo in navdu- šeno bo govoril, kako mehko in topeče bo zaklepal njeno ime: Franja!

"Pa glej, že gre! Sree, mirno bodi! A čakaj, za sedaj se skr- ijem raj in potem pristopim."

Tako rekoč se uda trenutni bo- jazni ter vstopi v gmovje za bu- kev.

Franca pride počasi po poti gor in nekake nemirno okolo gledaje sede na klop.

"Ali čuti, da sem tukaj? Mor- da me pričakuje", ugiblje skriti Jaroslav. "Kako je lepa! Črni lasje in črne oči, in pa ta vitka rast — oh, ti zlato dekle, kako te ljubim! Sedaj, sedaj stopim pred te in ti razodenem svojo strast. Pa kaj gleda tako okolo? Ko bi me ugodela? Ne, jaz moram k nji — k nji —" pa zakaj mu je za- stala noga in zakaj mrmra srdit to nepoetično kletev: "Da bi ga hudič! — Ta nerodni storkljež, kaj hoče tu? Vse mu je —"

Jaroslav ni nič več mislil in nič več govoril, zakaj prizor pred njim je storil, da je stal kakor skala in gledal — da — samo gledal.

Od druge strani je bil namreč prišel oni "nerodni storkljež" — kakor se je ljubilo srditemu Jaros- lavu ga označiti — sosedom Pa- vel in Franca mu je hitela z vese- lim vzklikom naproti.

"Ali si vendar tu, ljubček moj, vendar!" In gorak poljub je kon- čal srečni pozdrav.

Poslušalec za bukvu je stal in gledal. Čutil ni nič, nego da je strašno goljufan in nesrečen.

"Pa ti, nebeska poezija, ti mi še ostaneš!" je vzdihnil resignirano. "Čuj, čuj, kaj se zgovar- jata!"

"Zakaj te snoči ni bilo k nam, Pavel?"

"Opraviti sem imel! Kaj si po- čela? Ali ti je Miha zopet kako pesem deklamoval?"

"Oh, ti ne veš, kako je ta šlo- vek siten! Jaz vedno mislim, da mu malo možgan pmanjkuje. In kako lazi za menoj, da se ga ne morem ubraniti. Večraj mi je ne- ko pesmi bral, ki jo je o meni skoval. Če mu še ne manjka ko- leščka v glavi, ga bo pa kmalu iz- gubil."

"In pa o Triglavu in o Savi — ali o teli nič ne poje?"

"Oh, kaj pa, ne stotine jih ima, in vedi, oni Jaroslav Podgolov- ski, čigar pesmi smo se že tolik- krat smejali, to je naš Miha."

Slovenska-Hrvatska Zveza

v Združenih Državah Američkih in Canadi.

Ustanovljena 1. januar-
ja 1913 v Calumet,
Michigan.

Inkorporirana 11. januarja
1916 v državi Mich.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: FRANK GREGORICH, Box 29, Dodgeville, Mich.
Podpredsednik: GEORGE KOTZE, 115 Grant Avenue, Eveleth, Minn.
Prvi tajnik: ANTON GESHEL, Borgo Block, Calumet, Mich.
Zapisknik: MATHIAS OZANICH, Seventh Street, Calumet, Mich.
Blagajnik: VINCENT ARBANAS, First National Bank, Calumet, Mich.

NADZORNI ODBOR:

I. nadzornik: ANTON GERZIN, Chisholm, Minn.
II. nadzornik: JOHN R. MALNAR, Calumet, Mich.
III. nadzornik: PAUL SHALTZ, 209 Seventh St., Calumet, Mich.

FOROTNI ODBOR:

I. porotnik: MATH. ZGONG, Box 423 Ely, Minn.
II. porotnik: VILJEM MIHELIC, Calumet, Mich.
III. porotnik: FRANK LEVSTIK, Box 163, Aurora, Minn.

POMOŽNI ODBOR:

JOHN KAMBICH, 417 Osceola St., Laurium Mich.
LUKAS STEFANEK, Calumet, Mich.
MARKO JOTICH, Calumet, Mich.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

DR. JOHN S. STEFANEK, 268 1/2 First Avenue, Milwaukee, Wis.

ODVETNIK:

ANTHONY LUCAS, Calumet, Mich.

Opomba: — Vsa dopisovanja, kakor tudi spremembe članov in članice naj se pošiljajo na glavnega tajnika: Anton Geshel, Slovene Croatian Union, Borgo Block, 5th St., Calumet, Mich.
Denarne pošiljke naj se pošiljajo na blagajnika: Vincent Arbanas, First National Bank, Calumet, Mich.
Prošnje za novo pristopne člane in članice naj se pošiljajo na vrhovnega zdravnika: John S. Stefaneck, 268 1/2 First Ave., Milwaukee, Wis.
Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora: Math. Zgong, Box 423, Ely, Minn.

Uradno glasilo: GLAS NARODA.

Gospodična Kara

Roman iz pariškega življenja.

Hector Malot. — Za Glas Naroda J. T.

17

(Nadaljevanje).

— Ne, vi nikakor ne smete iti. — Če bo kdo šel, bom šel jaz. — Vi bi videli Leona samo v Karini navzočnosti. — Temu snidenju bi lahko sledil kak zelo neprijeten položaj. — Jaz sam bom šel k njemu in mu bom pojasnil, da je norec, popolen norec.
— Tudi če bi jaz šel, bi mu ne mogel ničesar očitati.
— Meni se zdi, da ima zdaj ona ženska nad njim popolno oblast. Mislim, da bo s tem proglasenjem kuratela storili kaj dobrega, pa smo zadevo še veliko poslabšali.
— Moj Bog, saj nas bo še uničil!
— Ne, jaz ne mislim tega. — Prav lahko zapravi velik del svojega premoženja, toda to ni nič v primeru z moralno pokvarjenostjo. Kot sem že rekel: jaz bom šel k njemu.
— Da, prav imate — je rekla madama Hauois. — Le vi idite k njemu. — Kdaj boste šli?
— Morda že danes, če ne, pa jutri.
— Dobro, dobro. — Le idite. — Vso zadevo prepuščamo vam. Gospod Byasson je šel iskat Leona.
Najti ga ni bilo težko, kajti najbrže je moral biti v Karini neposredni bližini.
Starček je šel h komisarjem, ki so vodili dražbo ter hitro izvedel za Karin naslov.
Par trenutkov pozneje je že stopal po stopnicah, vodečih v Leonovo stanovanje. — Vrata mu je odprla hišna, ki je takoj zatem izginila. — Precej časa je čakal, predno ga je sprejel Leon.
Oba sta bila zelo presenečena.
— Ali ni prav, da sem te obiskal, moj mladi prijatelj? — je rekel Byasson.
— Seveda je prav. — Le vstopite! — Zelo vesel sem. — Vse je v neredu, ker sem ravnokar začel spravljati iz kovčegov.
Byasson je začuden gledal naokoli, kajti prepričan je bil, da bo pri Leonu Kara.
— Dragi prijatelj — je rekel — gotovo veš, da nisem prišel gledat tvojega novega stanovanja. — Vesel sem pa, do si zdrav in zadovoljen. — Nekaj resnega bi se hotel pogovoriti s teboj. — Pred par urami sem bil pri vas doma. — Tam so mi povedali, da si spravil skupaj vse svoje stvari ter se preselil. — Oče in mati sta neizmerno žalostna. — Nepristojno jokata in ne vesta, kaj bi storila. — Tako jokata za teboj, kot da bi bil že mrtev.
— In kdo me je usmrtil?
— Kdo ju je najprej razžaljil? — Pustiva to. — Zdaj ni časa za predbacivanje. — Prosim te, ali imaš eno uro časa?
— Kam bova šla?
— Ne boj se. — Jaz ti ne bom nastavljal nobene zanjke. — Pojdi v moje stanovanje. — Tam se bova pogovorila za zaklenjenimi vrati.
Leon se je preoblekel.
Podala sta se v Rue St. Augustin, kjer je imel Byasson prijetno stanovanje.
— Lahko si misliš, dragi prijatelj, — je začel starček, — v kako težavnem položaju se nahajam. — Jaz sem prijatelj tvojih starih in sem obenem tudi tvoj prijatelj. — Jaz te imam tako rad, kot da bi bil moj lastni sin. — Ne tajim, prišel sem posredovati. — Ali za službo ženska, s katero živiš, da si pozabil na svojo družino, na svojo bodočnost in časti?
— Ženska, o kateri govorite in katere ne poznate, je moja ljubica. — Jaz jo ljubim.
— Ti praviš, da je ne poznate. — Hm, jaz jo poznam kot jo pozna ves Pariz.
— Pozna jo v vsakem slučaju, samo njene kreposti niso znane nikomur.
— Kdo je torej ta ženska, vsled katere si pozabil na svojo mater in svojega očeta?
— Jaz jo ljubim.
— Ali je talentirana? — Ali je plemenitega rodu? — Niti mla-da ni več, niti strastna. — In zastran nje si na vse pozabil. — Pomislil si, koliko časa te bo še zadovoljevala? — Kmalo je ne boš več ljubil. — Ljudje se starajo, posebno pa ženske. In čim bolj burna je preteklost ženske, tem hitreje se postara. — Le natančno je pogledj pri solnčni luči, pa boš videl v njenem obrazu znamenja vanele mladosti.
Leon je bil valed tega govorjenja vznemirjen, ker se pa ni hotel jeziti, se je le prisiljeno smehljaj.

— Gospod Byasson. — Vi gotovo ljubite umetnost in lepoto? Ali ste že kdaj mislili, koliko je bila stara ženska, po kateri je napravil Jean Gonjou svoj slaven kip?
— Ah, to je kipurstvo.
— Petdeset let je bila stara, kaj ne? — In kljub temu so jo oboževali moški, stari 25 in 30 let. — Hortenza pa ni stara niti petdeset, niti štirideset in niti trideset let.
— Nekega dne se ti bo zdela kot da bi bila stara šestdeset let, o bo tedaj, ko ti bo padel pajčolan raz oči. — In ta dan se bliža z nevrjetno naglico.
— Gospod Byasson se enkrat vas prosim, nikar ne govorite o ženski, katere ne poznate.
— Povej mi torej kako njeno lastnost, ki jo dviga nad ostale mi ženskami. — Ona je komedijantka in igra svojo ulogo z nevrjetno izvežbanostjo. — Jaz prav dobro poznam take ženske. — Z des-nico gladijo svoje žrtve, z levico jih zastrupljajo. — Zakaj si ne izbereš kakke druge ženske?
— Zakaj pa niste tako govorili, ko sem ljubil Madelajno?
— Ravno tako sem govoril, dragi prijatelj. — Ti ne veš, kako sem silil tvojega očeta, pa me ni hotel ubogati.
Leon ga je napeto poslušal in odkimoval z glavo.
— Nikar nič ne odkimuj. — Jaz poznam te ženske, ki so ob istem času ljubimke in absolutne gosposdinje svojih ljubimcev.
— Pustiva Karo. — Govorite zdaj o Madelajni.
— Kot sem že rekel, sem storil vse potrebno, toda vse skupaj ni nič pomagalo.
— Seveda vrjame. — Moj oče vas ni hotel poslušati. — Zda-j lahko sami izprevidite, da je mojim staršem samo za ljubi denar in za nič drugega. — Ne rečem, silno sem bil razočaran tedaj. — In ker sem bil bolan na srcu, sem moral iskati tolažbe. Našel sem je pri Kari. — Ali je to moj greh? — Ali sem kaj zakrivil?
— Toda, dragi moj otrok!....
— Gospod Byasson, vse, kar ste imeli povedati, ste že povedali — je odvrnil Leon. — Pravite, da sta moja mladost in moja bodočnost v nevarnosti. — Vi ste seveda o tem prepričani, toda jaz ne morem nič za to.
— Ti misliš samo na Karo, kaj ne?
— Ali je v tem kaj pregrešnega?
— Spomni se vendar svojega očeta in svoje matere.
— Jaz se očeta in matere prav dobro spominjam. — Želel bi, da bi me tudi onadva imela v tako dobrem spominu.
— Moj Bog, ali dvomiš o tem?
— Zaenkrat še nič ne dvomim, pač pa samo pravim.
— Od česa boš pa živel? — Ali boš morda dopustil, da te bo Kara vzdrževala?
— Vi ste gotovo že pozabili, da sem jip osodil 200,000 frankov. Polovico tega denarja mi je že vrnila in to mi zadostuje, da bom lahko živel.
— In če boš enkrat potrošil teh 100,000 frankov? — Kaj bo potem?
Leon je ravnokar hotel nekaj odgovoriti, ko je potrkalo na vrata.
— Kdo zlodja! — se je začudil Byasson in vstal.
Potrkalo je še enkrat in topot močnejše.
Starček je odprl vrata.
— Važno pismo za gospoda Leona Hauois! — je javil pismo-voša.
Byasson je hotel pismo zavrniti, toda Leon je že slišal besede in prišel k vratom.
Tako je spoznal Karino zalepko.
Pretrgal je ovitek in bral:
— Madama je zelo slaba. — Poklicati sem morala zdravnika. — Ona nperestano vprašuje po vas. — Ker ni sem mogla drugega, sem vam poslala to pismo.
Luiza.
Leon je pograbil klobuk in hotel oditi.
— Kam pa tako naglo? — je vprašal Byasson.
— Zabavo bova lahko nadaljevala, kadarkoli se vam bo zljubi-lo. — Zdaj pa res nimam časa. — Oprostite mi....
Ko je dospel Leon domov, je dobil svojo ljubico na postelji. — Bila je brez zavesti. Poleg nje je bil mlad zdravnik, katerega je bila poklicala Luiza.
— Samo nezavestna je — je rekel zdravnik. — Nobene nevarno-siti ni. — Upam, da se bo kmalo zavedla.
Kara je par trenutkov za tem res odprla oči. — Njen pogled je nekaj časa blodil naokoli in se slednjič vstavil na Leona.
On se je sklonil k nji, ona ga je pa objela in začela pridrušeno jecljati.
— Madama potrebuje mir — je rekel zdravnik, — se prikloni in odšel.
Leon je sedel poleg njene postelje ter jo prijel za roko.
Dolgo, dolgo časa sta molčala, kajti Leon se ni upal vprašati, zakaj se je tako razburila.
Prva je izpregovorila Kara:
— Moj dragi prijatelj, kako sem srečna, da si se vrnil. — Tvoj glas me je spravil zopet k zavesti. — Mislila sem, da bom umrla.
(Dalje prihodnjik).

CENIK KNJIG

katere ima v zalogi

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

82 Cortlandt St.,

New York, N. Y.

POUČNE KNJIGE:

Almov nemško-angl. tolmáč vezan —50
Donučni zdravnik v hrvatskem jeziku, vezan —60
Hitri računar (nemško-angl.) vezan —50
Poljedelstvo —50
Popolni nauk o čebelarstvu, vez. —100
Sadržerja v pogovorih —25
Schimpffov nemško-slov. slovar —125

ZABAVNE IN RAZNE DRUGE KNJIGE:

Hipnotizem —35
Dolci s orožjem —50
Mestja 3 zvezka —40
Odkritje Amerike —100
Pagan in Lanbergar —25
Pod Robom, St. Večernice —25
Postrežba bolnikom —50
Slov. novele in povesti —30
Socijalizem —15
Socijalna demokracija —10
Trina us in tritoraja —50
Učna zbiranja —50
Veliki slovensko-anglški tolmáč —200
Trojka —80

Vojna na Balkanu 13 zvez. —150
Zgodovina c. kr. pešpolka St. 17 s slikami —60
Življenje na avstrijskem dvoru all smrt cesarjevega Rudolfa —75
RAZGLEDNICE:
Newyorške, božične, velikonočne in noveletne komad po ducat —25
Album mesta New York s kras-nimi slikami —25

ZEMLJEVIDI:

Avstro-Italijanska vojna mapa —15
Avstro-ogrski, veliki vezan —50
Cel svet mali —10
Cel svet veliki —25
Evropski vezan —50
Vojna stenska mapa —300
Vojni atlas —25
Zemljevidi: Ala., Ariz., Colo. —15
Cal. itd. po —25
Združenih držav mali —10
Združenih držav veliki —25
Združenih držav stenska mapa. —300
na drugi strani pa cel svet —300

Opomba: Naročilom je priložiti denarno vrednost, bodisi v gotovini, bodisi nakazovalni ali poštini znamkah. Poština je pri vseh cenah že vračunana.

ROJAKI, NAROČILNOST NA "GLAS NARODA"
NAJVIŠJI SLOVENSKI IZDAVNIK V SLOVENSKIH DRŽAVAH

Iščem **JOHNA ROŽANČA**, podoma-
mače **JOŽEFOVGA** iz Mariv-
njaka pri Cerklji na Notranj-
skem. Če kdo ve za njegov na-
slov, naj mi ga javi, če pa sam
bere ta oglas, naj se mi oglasi.
Frank Rožanec, R. 4, Albion,
Iowa. (8-11-12)

Rojake v ruskem in italijanskem
ujetništvu prosim, če kdo ve za
mojega brata **JOŽEFA ČEP-
LAK**, podomače Omrov iz
Šmarina na Štajerskem. Za
najmanjšo vest bom zelo hvale-
žen in še trud poplačal, najraj-
še bi pa videl, da se mi sam o-
glasi na sledeči naslov: John
Čepiak, 218 Pier St., Port
Washington, Wis., U. S. Ame-
rica. (8-11-12)

Medicinee **Frane Mohar**, doma iz
Hriba St. 29, pošta Travnik pri
Rakeku na Kranjskem, sedaj
prostovoljec v Rusiji, prosi vse
svoje sorodnike prijatelje in
znance, da se mu oglašijo na
slednji naslov: Frane Mohar,
12. rota, 7. češko-slovenski
polk, dejstvujočaja armija,
Gerezan, Poltavskaja guberni-
ja, Russia. (8-11-12)

Dr. LORENZ.

Jaz sem edini slovensko govo-
reči Specialist možkih bolezni v
Pittsburghu, Pa.

Uradne ure: dnevno od 9. do
poldne do 8. ure zvečer. V pet-
kih od 9. dopoldne do 2. popol.
V nedeljo od 10. pop. do 2. popol.
DR. LORENZ,
Specialist možkih bolezni.
644 Penn Ave. II. nadst. na ulico,
Pittsburgh, Pa.

HARMONIKE

bodisi kakršnekoli vrste izdelanem in
popravljam po najnižjih cenah, a delo
trpežno in zanesljivo. V popravo za-
nesljivo vsako pošlje, ker sem že nad
18 let tukaj in tem poslu in sedaj v
svojem lastnem domu. V popravo vzam-
em krunjske kakor vse druge harmo-
nike ter računam po delu kakoršne
kdo zahteva, brez nadaljnjih vprašanj.

JOHN WENZEL,
1017 East 62nd St., Cleveland, Ohio.

POZOR ROJAKI

Najuspešnejše maslo za ženske lasi. Za-
kor tudi za moške brke in brado. Od te-
ga masla nastanejo v štih tednih krasni
gosti in dolgi lasje kakor tudi moški
krasni brki in brada in se bodo odpadali
in odvali. Revmatizem, kostibol ali trga-
nje v rokah, nogah in v križu, v osemih
dneh popolnoma odpravim, rane, opekline,
bule, ture, kraste in grinte, potne noge,
kurja črna, osebno v par dneh popo-
loma odstranim. Kdor bi moje zdravila
brez uspeha rabil mu jamčim 35.00.
Pišite takoj po cenik, ki ga takoj pošljem
zastonj.
Kraml šepal **KOLENDAR** za leto 1917
zastonj.

JAKOB WAHČIČ,
6702 Bonna Ave., Cleveland, Ohio.

HAZNANILO.

Čenjenim rojakom v Coloradi
naznanjamo, da jih bo v kratkem
obiskal naš zastopnik

Mr. Janke Flečko,
ki je pooblaščen sprejemati naro-
čnino za "Glas Naroda" in izdajati
tosemestna potrdila. On je pred leti
že večkrat prepotoval države, v
katerih so naši rojaki nastajali in
je povzel dobro poznan. Upati je,
da mu bodo naši rojaki v vseh ok-
oli za roka, posebno to, kar jim
potrdila leta 1917.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. R., Moon Bun, Pa. — Vase
umetje o solneju je pravo, če se
peljete proti zapadu; obratni po-
jav pa je, ako se peljete proti
vzhodu.

J. S., Sheboygan, Wis. — V staro
domovino pod nobenim pogo-
jem ni mogoče ničesar poslati.

Kad bi izvedel, kje se nahajajo
moji prijatelji **FRAN KOTAR**,
MARTIN MRZU in **FRANK**
JUVAN, vsi iz Poljske. Pro-
sim, če kdo ve, da mi naznani,
ali naj se pa sami oglašijo. —
Joseph Pucel, Box 403, Beaver-
dale, Pa. (6-8-12)

STATE DEPARTMENT OF LABOR BUREAU OF INDUSTRIES AND IMMIGRATION

ščiti naseljenca in jim pomaga.
Splošni nasveti, pojasnila in po-
moč zastoj. V vseh jezikih. Po-
jasnila, kako postati državljan in
o državljskih pravicah.
Pridite ali pišite!

Newyorški urad: 230 Fifth Ave.
Urad v Buffalu:
704 D. S. Morgan Building.

Iščem moža moje tete **FRANCA**
TRILER. Dvana je iz Dorfar-
jev pri Skofji Loki na Gorenj-
skem. Iščem tudi svojega prij-
telja **JOSIPA JAMNIK**, doma
iz Male vasi pri Višnji gori.
Njegov prejšnji naslov je bil:
2332 St. Clair Ave., Cleveland
Ohio. Nahajam se v Solunu na
Grškem kot prostovoljec v srbs-
ki kraljevi telesi stradi. Rod-
om sem iz Ljubljane. Moj na-
slov je: Albin Chifrer (Sifrer).
Bat. de la Garde Royale de
Serbe, Salonique, Post 999.
Greece. (6-8-12)

Kad bi izvedel za naslov mojega
prijatelja **LORENZA JERAS**.
Pred tremi leti sva bila skupaj
v Pleasant Valley, Westmore-
land Co., Pa. Prosim ga, da se
mi oglasi, ali pa če kdo ve, da
mi naznani njegov naslov. —
Lorenz Petaš, Box 227, Bos-
well, Pa. (6-8-12)

Pozor, rojaki v ujetništvu! Iščem
svoje tri brate **JANEZA**, **PE-
TRA** in **FRANCA URBAS**. Do-
ma so iz Jarš pri Domžalah. Je-
nez je v ujetništvu na Ruskem,
v Lipovki, Saratovska guberni-
ja. Od tu je poslal zadnje pred-
letom pismo in pozneje ne vem
nič o njem. Druga dva brata
sta bila na italijanski fronti.
Kdor izmed rojakov kaj ve o
njih, naj mi poroča, ali naj se
pa sami oglašijo svoji sestri:
Mary Urbas, sedaj omožena Ja-
dež, 63 Ten Eyck St., Brooklyn,
N. Y., U. S. America. (3-11-12)

SLOVENCI

v Pittsburghu, Pa., in okolici!

Vsi oni, ki dobe od vojnih obla-
sti posebne knjižice, da točno od-
govore na stavljena vprašanja in
ne vedo, kako izpolniti, se zamo-
rejo obrniti na mene in jaz jim
bom to napravil. Vsak mora priti
osebno. Čez dan sem v svojem
uradu od 8. ure zjutraj do 5. ure
zvečer, 117 Blakewell Building,
vokal Diamond in Grant St.; zve-
čer od 7. do 9. ure zvečer pa la-
hko pridete v moje stanovanje:
702 Cedar Av., North Side, Pitts-
burgh (Allegheny). Jamčim za
točno delo.

Kosto Unkovich, javni notar,
117 Blakewell Bldg.,
Cor. Diamond & Grant Sts.,
Pittsburgh, Pa. (22-11-10-12)

SPODAJ OMENJENI ROJAKI IN ROJAKINJE

kateri imajo v rokah naša potrdila za denarne pošiljke, s številka-
mi, kakor so označene pod imenom, naj blagovolijo naznaniti prej-
komogoe svoj natančen naslov radi važne zadeve. Pisma, katera sme-
jim poslati, so se nam povrnila.

Tvrda Frank Bakser.

Bachnik Frank No. 329639	Jankovic Mihac 330895	Pintar No. 830843
Bartol J. No. 330733	Kastelic John No. 44708	Sanich Math. No. 290622
Bear Dan No. 260638	Kovac Frank No. 260641	Reeman Frank No. 44236
Beljan Ana No. 319997	Kozel Louis No. 323307	Samide Frank No. 330721
Besens May Mia No. 330062	Lenaric Josi No. 44555	Sinich John No. 330763
Bobic Vajo No. 260583	Meden John No. 331014	Spanisek Rod No. 328894
Bozickovic Djuro No. 260581	Merkun Anton No. 331355	Starcevic Johan No. 331070
Braun Mary No. 260643	Mikolich John No. 323252	Tehler Anna No. 328896
Dolar Valentin No. 330086	Oswald Luise No. 260632	Turk Charles No. 330851
Grguric Blaž No. 260573	Oswald Joe No. 260621	Turk Ivan No. 260647
Gubert Giuseppe No. 323085		Turk Jernaj No. 329741

MODERNO UREJENA

Tiskarna Glas Naroda

VRAKOVSTNE TISKOVINE

IZVRŠUJE PO NIZKIH

CENAH.

DELO OKUSNO.

IZVRŠUJE PREVODE V

DRUGE JEZIKE.

UNIJSKO ORGANIZIRANA.

POŠTENOST NO:

DRUŠTVENA PRAVILA,

OKROŽNICE — PAMFLETE,

CENIKI I. T. D.

VSA NAROČILA POŠILJATE NA:

Slovenic Publishing Co.,

82 Cortlandt St., New York, N. Y.